

Theoretische achtergrond groepsgerichte dramacoaching

Spelmag'Rzijn

Werken met levenservaringen middels drama

Medicijn tegen eenzaamheid

Inhoud

1.1	Aanleiding	3
1.2	Onderbouwing van groepsgerichte dramacoaching:	4
1.3	Doelgroep	5
1.4	Doelstellingen	6
1.5	Randvoorwaarde	7
1.6	Verantwoording interventie	7
2.1	Beschrijving methodiek	8
	<i>Deel 1: Story of my life</i>	<i>8</i>
	<i>Deel 2: Het krachtenveld</i>	<i>9</i>
2.2	Onderbouwing werkwijze	10
2.3	Werkzame factoren	10
2.4	Werving van deelnemers	11
2.5	Integrale aanpak; samenwerking met omgevende partijen	12
	Bronnenlijst	13

1.1 Aanleiding

Na jarenlange werkloosheid wordt een bezoeker van een buurtvoorziening aangenomen voor een betaalde baan. Hij belt een medewerker van de voorziening met de woorden:

“Sorry dat ik jou stoor maar ik ben aangenomen voor een baan maar ik heb niemand om dat aan te vertellen. Vandaar dat ik jou bel”.

Over de hele stad Nijmegen genomen groeit het aantal mensen dat zich eenzaam voelt. “Waar zeven jaar geleden 8 procent (zeer) ernstig eenzaam was, is dit percentage bij het meest recente onderzoek van de GGD gestegen naar 12 procent”. (Hermans, 2019)

Eenpersoonshuishoudens, niet-westerse migranten en mensen met een laag sociaaleconomische status komen in het onderzoek van Troon en Mion (2021) opvallend naar voren als groepen die zich sneller eenzaam voelen dan anderen. Het valt niet te verwachten dat de cijfers op kort termijn uit zichzelf stabiliseren of verminderen. Dit was reden temeer om geschikte interventies te implementeren met een duurzaam langer termijn effect.

Vanwege de urgentie van het thema is Spelmag’Rzijn in 2021 met groepsgerichte dramacoaching in de Nijmeegse wijk De Wolfskuil begonnen met een groep van mensen in kwetsbare situaties. Onderstaand concept en werkwijze is de afgelopen drie jaar reeds beproefd geweest met verschillende groepen. Uit één van die groepen is de voorstelling ‘Geen open deur’ en de Kerst-Anders-Show ontstaan voor de buitenwereld. De interventie bleek een succes en draait tot op heden met deels een vaste en deels een fluide samenstelling van de groep.

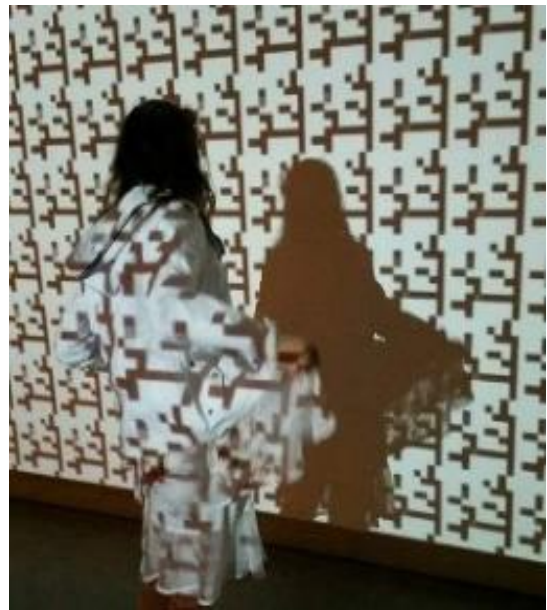
Het ‘slechts’ ontmoeten van anderen blijkt vaak niet voldoende om eenzaamheidsgevoelens bij mensen met een sociaal psychologische problematiek tegen te gaan. Tenslotte is het organiseren van een bingo-avond, soepcafé of praatgroep niet voor iedereen passend.

De bedoeling van Spelmag’Rzijn is een proces van versterking op gang te brengen waarbij individuen greep krijgen op de eigen situatie en hun omgeving. Sociale inclusie, het gevoel ergens bij te horen, is cruciaal en gaat vooraf aan participatie. Participatie in de mate en hoedanigheid waar deelnemers daartoe in staat zijn, is beoogd kernresultaat van deze sociaal maatschappelijke onderneming.

Kort samengevat werkt Spelmag’Rzijn in haar hele aanbod op basis van de (levens)verhalen van deelnemers middels bewegingsgerichte, dramaturgische en muzikale middelen. Spelmag’Rzijn kenmerkt zich door de speelse en persoonlijke maar vooral ook krachtgerichte en verbindende werkwijze. De beleving, en daarmee ook de wensen, krachten maar ook de pijnlijke elementen uit de verhalen van de deelnemers zullen daarbij centraal staan. De intensieve begeleiding biedt een extra dimensie en kans om aan het proces vorm te geven, uitmondend in een presentatie, performance of voorstelling.

1.2 Onderbouwing van groepsgerichte dramacoaching:

Andries Baart (2020), geestelijk vader van de presentiebenadering, maakt in zijn essay *“Wat heet eenzaamheid”* aannemelijk dat onder het begrip ‘eenzaamheid’ een zeer gevarieerde werkelijkheid schuil gaat. Er zijn veel manifestaties van eenzaamheid die niet over één kam gescheerd mogen worden. Slordig denken over eenzaamheid leidt tot slordige interventies. Hij vindt dat er naar andere bewoordingen gezocht moet worden waarmee verschillende eenzame situaties gespecificeerd kunnen worden. Hierdoor kan er beter aangesloten worden met passende interventies bij elke specifieke soort. (2020, 3 dec, in gesprek met filosofe Marjan Slob) Tenslotte zal niet elke persoon die zich eenzaam voelt gebaat zijn bij een bingoavond of een boekenclub in de wijk. Het is het tijd voor actie die minder slordig is en rekening houdt met wezenlijk verschillende soorten van eenzaamheid.

Baart categoriseert 9 verschillende vormen van eenzaamheid waarop hij vervolgens 9 verschillende antwoorden formuleert. Hoewel de verschillen domineren kan gesteld worden dat er ook karakteristieke overlappingsen zijn. Ik formuleer de overeenkomst tussen de soorten eenzaamheid als *het ontbreken van een gevoel van verbinding met anderen en/of de samenleving en/of zichzelf*. (Sprenkels, 2020)

Movisie (z.d.) geeft aan dat een buurtgerichte aanpak eenzaamheid kan verminderen waarbij het niet uitmaakt dat bewoners verschillend zijn. Er wordt echter ook gesteld dat interventies in reactie op eenzaamheid het beste zullen werken als alle deelnemers dezelfde vorm van eenzaamheid ervaren. Een doelgroep kan divers zijn samengesteld zolang het ‘basisprobleem’ maar hetzelfde is.

Als ‘het basisprobleem’, waar Movisie over spreekt gelijk gesteld wordt aan mijn formulering pleit dit voor een groepsgerichte interventie in de wijk waarbij herkenning in elkaars situatie de focus heeft. (een min of meer homogene groep) Tegelijkertijd echter zal er in diezelfde groepsinterventie aandacht moeten zijn voor de wezenlijke verschillen tussen mensen en de soort van eenzaamheid die ervaren worden. (een min of meer diverse groep) Als mensen namelijk eenzaamheid van elkaar wel herkennen maar er vervolgens geen aandacht is voor de verschillen zal er geen cohesie in de groep ontstaan. Naast de herkenning zal dus ook gewerkt worden aan een respectvol bewustzijn voor het verschil waarmee de ander zijn eenzaamheid ervaart en ermee omgaat. (Sprenkels, persoonlijke communicatie, 2020) De kwaliteit van het contact staat daarbij voorop. Een georganiseerde activiteit kan eenzaamheidsgevoelens tenslotte juist versterken als het plezier, dat ermee gepaard gaat, niet gedeeld kan worden met anderen waarmee men zich verbonden voelt.

Daadwerkelijke verandering van gedrag en duurzame verbinding tussen mensen kan alleen plaatsvinden in een veilige omgeving met erkenning van ieders eigenheid. Vanuit eerdere ervaringen is gebleken dat in een diverse groep waar ook sprake is van sociale emotionele problematiek het omgaan en overbruggen van verschillen niet vanzelf gaat. Professionele groepsdynamische begeleiding is in eerste instantie noodzakelijk en zal er op gericht zijn de groep in de loop van de tijd zelfstandiger in hun verbinding te maken.

1.3 Doelgroep

Spelmag'Rzijn is in te zetten is voor een veelheid aan doelgroepen in kwetsbare situaties. Specifiek zal dit betekenen dat het vooral zal gaan om deelnemers die aangeven last van eenzaamheid te hebben, al dan niet door henzelf als zodanig geformuleerd.

Uit het onderzoek van Troon en Mion (2021) blijkt dat dit bijna altijd gaat om mensen met ernstige verlieservaringen variërend van verlies van werk, gezondheid, partners, vrienden en/of land van herkomst. Hierdoor is een middelmatige tot zwaardere vorm van psychosociale problematiek ontstaan waarbij mensen zich niet meer verbonden voelen met anderen en/of zichzelf en/of de maatschappij. Op eigen kracht lukt het niet meer om daar uit te komen. In een groep zijn ook enkele plaatsen beschikbaar voor mensen met een specialistische zorgvraag.

Belangrijk is dat mensen zodanig groepsgeschikt zijn dat een realistisch positief effect van de interventie te verwachten valt. Daarvoor is een zekere mate van motivatie nodig om iets aan de huidige situatie te willen veranderen. Participatie in de groep mag dus niet belemmerend zijn voor de uitvoer van de interventie 'an sich' of belastend voor deelname van anderen.

In principe zijn alle leeftijden geschikt en welkom hoewel Spelmag'Rzijn zich tot nu toe voornamelijk op 30-plussers gericht heeft.

1.4 Doelstellingen

Eenzaamheid wordt veroorzaakt door een combinatie van niet en wel te beïnvloeden factoren. Verlieservaringen in een mensenleven zijn onontkoombaar en kunnen over het algemeen niet 'gerepareerd' worden, evenals dit geldt voor een chronische fysieke of psychische aandoening.

Er zijn daarentegen ook beïnvloedbare factoren en deze worden door de interventie aangepakt en omgezet in doelen en concrete eindresultaten. (zie onderstaande tabel) De drie te beïnvloeden factoren zijn gekoppeld aan de verschillende facetten van de definitie van eenzaamheid zoals ik die geformuleerd heb in 2020. Al naar gelang de mate van ieders psychosociale problematiek kunnen deelnemers concrete resultaten bereiken op één of meerdere van de drie te beïnvloeden factoren.

	Te beïnvloeden factoren	Doelstelling	Concreet resultaat
1	Zingeving; verbinding met zichzelf	Er is een gevoel ontstaan bij deelnemers dat zij <i>'er toe doen'</i> .	Deelnemers zetten hun eigen hobby's, kwaliteiten en/of kennis in ten behoeve van hun zelfexpressie en verwerking van ervaringen.
2	Netwerk; verbinding met anderen	Deelnemers hebben binnen een half jaar hun netwerk betekenisvol aangewend en/of uitgebreid.	Deelnemers vinden wekelijks steun en herkenning bij elkaar. Deelnemers hebben zicht op de krachtbronnen binnen hun eigen netwerk en weten dit positief aan te wenden.
3	Participatie; verbinding met een community	Deelnemers durven zich op eigen kracht te verbinden aan andere activiteiten opleiding of arbeid.	Deelnemers treden naar buiten met een performance of voorstelling voor publiek. Het publiek bestaat uit inwoners uit de wijk, studenten en docenten 'social work', personeel en cliënten uit zorg-en welzijnsinstellingen. en/of Deelnemers nemen initiatief naar andere (vrijtijdsbestedende)activiteiten in de wijk of daarbuiten. en/of Deelnemers hebben zicht op verdere toekomstige (opleidings-of arbeids)mogelijkheden en zetten daartoe vervolgstappen.

1.5 Randvoorwaarde

- 1) Om veiligheid met een groep op te bouwen en met ieders eigenheid te kunnen omgaan, zal Spelmag'Rzijn uit een *vaste kerngroep* bestaan. De kerngroep is echter een open gastvrije omgeving waar nieuwe deelnemers altijd bij kunnen aansluiten.
- 2) Een *professioneel groepsdynamische* manier van werken is noodzakelijk om kwalitatieve contacten tussen deelnemers te laten ontstaan.
- 3) Er zal de mogelijkheid gegeven worden om twee tot drie keer *vrijblijvend en op proef* deel te nemen om daarna te beslissen om vanuit *een intrinsieke motivatie* deel te nemen.
- 4) Er wordt gestreefd naar een *divers samengestelde groep deelnemers* waar wel sprake is van een gedeelde basale herkenning qua gevoelens van eenzaamheid. Diversiteit kan bestaan uit verschillen in leeftijd, (etnische) achtergrond, gender of sociaal/emotionele ontwikkeling. Belangrijk hierbij is ook diversiteit in draaglast en draagkracht omdat de meer draagkrachtigen als *rolmodel* kunnen dienen voor de minder draagkrachtigen.
- 5) Met deze diversiteit kan er *daadwerkelijke verbinding* plaatsvinden op basis van verschillen maar waar ook sprake is van een zekere 'lotsverbinding'. Door dit type van sociale verbinding wordt de blik naar de omgeving in een veilige setting verruimd. Er komen sociale mogelijkheden in beeld voor de opbouw van een constructief en 'helpend' netwerk. In metaforische zin zal een 'theaterfamilie' ontstaan die lief en leed omzet in gezamenlijke producties ten behoeve van zichzelf en de omliggende community.

1.6 Verantwoording interventie

Elke productie zal zorgvuldig geëvalueerd worden door zowel deelnemers zelf, verwijzers en afnemende klanten zoals scholen, wijkvoorzieningen en zorg- en welzijnsinstellingen op de door Spelmag'Rzijn gestelde doelen. Dat wil zeggen dat deelnemers 'gemonitord' worden op hoe zij concrete resultaten van de interventie vorm geven in hun dagelijkse leven. Alle video-opnames en nagesprekken met het publiek zullen bruikbaar evaluatief materiaal opleveren voor Spelmag'Rzijn om de interventie te verbeteren en aan te scherpen.

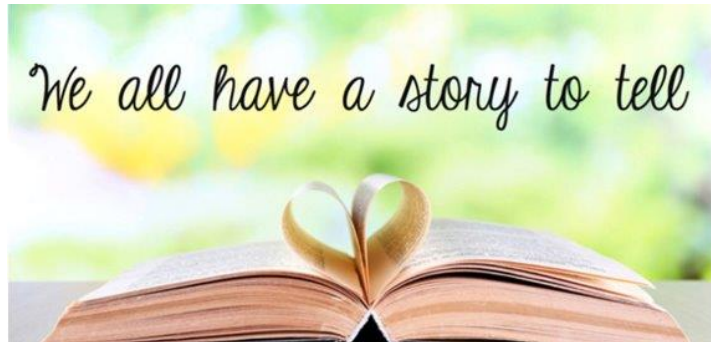
2.1 Beschrijving methodiek

In deel 1 wordt gefocust op de specifieke verschillen en het opbouwen van veiligheid tussen de deelnemers onderling. In deel 2 wordt de aandacht verlegd naar de versterking van eenieder als individu in verbinding met de ander/de andere buitenwereld.

Deel 1: Story of my life

Iedereen zegt weleens: "Ach, dat is nou eenmaal The Story of My Life!" Vaak wordt dit gezegd als een persoon iets in de herhaling meemaakt, voelt of denkt. Achter een dergelijke uitspraak schuilen altijd verhalen die mensen al langere tijd met zich meedragen. In 'Spelmag'Rzijn' gaan deelnemers onder professionele begeleiding op zoek naar

de verschillende aspecten van hun eenzaamheidsgevoel. Met speelse werkvormen wordt onderzocht hoe eerdere gebeurtenissen (life-events) en toekomstverwachtingen van invloed zijn op het hier en nu. Er zal gewerkt worden in een veilige sfeer om verschillende aspecten van het levensverhaal te (her)ontdekken. Hoe werd er door verschillende mensen uit de omgeving naar het zelfverhaal gekeken en waar zitten krachtbronnen in de verhalen van de deelnemers? Uitgangspunt zal zijn om verbinding te maken en met de overeenkomsten en verschillen tussen de deelnemers aan de slag te gaan. Wat zou het bijvoorbeeld opleveren als personen uit het ene verhaal personen uit een ander verhaal zouden ontmoeten? Of als de 'decors' van verschillende verhalen tot één decor gesmeed worden?

Deel 2: Het krachtenveld

Gebaseerd op de krachtbronnen, uitdagingen en verhalen van de deelnemers wordt creatief vorm gegeven aan scènes. Onder professioneel artistieke begeleiding worden de (verloren) hobby's, kennis, en vaardigheden van deelnemers gebruikt om dezen tot stand te laten komen. Dit onderdeel is erop gericht om deelnemers te laten ervaren dat zij ergens goed in zijn en dat dit van betekenis is voor de 'gemeenschap' waar zij op dat moment deel van uitmaken. Iedereen wordt hier in zijn/haar 'eigenheid' erkent. Te allen tijde wordt er *samen* gewerkt aan een productie en maakt iedereen daar op eigen wijze onderdeel van uit, in welke rol dan ook. (speler, decorbouwer, ontvangst publiek etc) In ieder geval is (her)ontdekking van iets krachtigs in elk individu het hoofdmotief van dit onderdeel. Een knoop aan een kostuum zetten is een kleine handeling maar van grote waarde voor de drager ervan, zonder iemand die attributen verzamelt is er geen decor, er zijn observatoren aan de kant nodig om te kunnen horen wat er gezien wordt, spontaan zingen tijdens de pauze geeft vrolijkheid etc. Door ieders eigenheid en kracht op te zoeken in deze fase kunnen belangrijke neveneffecten ontstaan zoals verbetering van sociale vaardigheden, kansen op versteviging van het netwerk en verwerking van verlieservaringen.

Tijdens de bijeenkomsten van zowel onderdeel 1 als 2 worden creatieve werkvormen aangeboden zoals drama interventies, (levende) beelden, foto's, rollenspelen, maskers, beweging, mime, monologen, dialogen, dagboekfragmenten e.a.

De intentie is om naar een eindresultaat toe te werken wat artistiek gezien voor een breder publiek presentabel is. Een voorstelling of performance zorgt ervoor dat deelnemers de gelegenheid krijgen om aandacht te ontvangen voor hetgeen zij hebben bereikt in hun persoonlijke ontwikkeling. De trots, die daar mee gepaard gaat, bekrachtigt het proces en is de spreekwoordelijke kers op de taart.

2.2 Onderbouwing werkwijze

In de narratieve werkwijze zijn er manieren ontwikkeld om een probleemverhaal van een individu te herschrijven. Het loskoppelen van het probleemverhaal van de eigen identiteit, creëert afstand en gelijktijdig ruimte voor de deelnemer om op een creatieve wijze met het eigen verhaal aan de slag te gaan. Drama interventies integreren goed met deze narratieve benadering door verschillende creatieve mogelijkheden uit te proberen. In dit creatieve proces ontstaan alternatieve verhalen, nieuwe zelfomschrijvingen en veranderingen in de kijk op de omgeving die de huidige toestand kunnen ondersteunen en verrijken.

“Kunst spreekt de taal van emotie, raakt de harten van mensen en nodigt zo uit tot ander gedrag. En het draagt bij aan individuele ontplooiing, maatschappelijke participatie van kwetsbaren, welbevinden en gezondheid. Waarden en effecten die hard nodig zijn in tijden van sociale transformatie”. (Movisie, z.d.)

2.3 Werkzame factoren

Zoals ook Baart en Slob (2020) stellen is het creëren van ontmoetingsgelegenheden niet afdoende om eenzaamheid te verminderen. De interventie moet ook daadwerkelijk aansluiten bij het interne gevoel wat mensen hebben. Pas wanneer de activiteiten als zinvol en verbindend ervaren worden, zullen negatieve gevoelens veranderen en ontstaan daadwerkelijk kwalitatieve contacten. Het erkennen en inzetten van de eigen kracht van het individu en het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid om een sociaal netwerk op te bouwen/onderhouden zijn daarbij belangrijke begeleidingsaspecten.

Movisie (z.d.) heeft een aantal werkzame factoren vanuit bestaand onderzoek op een rijtje gezet die effectief blijken te zijn bij interventies aangaande eenzaamheid.

- Productieve versus passieve activiteiten.

Uit de review van Dickens et al., (2011) komt naar voren dat interventies waarbij deelnemers actief meedoen effectiever zijn dan interventies waarbij deelnemers slechts ‘ontvangers’ zijn van de interventie (bijvoorbeeld een training). Deze uitkomst wordt ondersteund in een recente review van Gardiner et al. (2018), waarin naar voren komt dat productieve activiteiten of interventies met een specifiek doel meer succesvol zijn dan passieve activiteiten (zoals ergens naar luisteren of kijken).

- Laten ervaren dat iemand niet de enige is die zich eenzaam voelt (groepsinterventie)
- Vijf maanden of langer durende interventie
- Actieve input van deelnemers aan ontwikkeling en uitvoering van de interventie (Cattan et al., 2005; Findlay, 2003, Gardiner et al., 2018), ook wel community development genoemd.

- Er is enig bewijs dat wanneer er verschillende strategieën worden toegepast (en dus meerdere werkzame elementen worden meegenomen in het ontwerp) deze activiteiten het meest succesvol zijn in het verminderen van eenzaamheid.

Spelmag'Rzijn heeft alle bovenstaande elementen in zich. Het vormt een oefenterrein voor deelnemers om de vaardigheden die nodig zijn een sociaal netwerk op te bouwen en/of te behouden uit te proberen. Met deze vaardigheden kunnen zij 'in de buitenwereld' hun voordeel doen.

2.4 Werving van deelnemers

Een mix aan wervingskanalen geeft de grootste kans op diversiteit waardoor in meer of mindere mate draagkrachtige mensen bij elkaar geplaatst worden.

Omdat eenzaamheid ook als taboe ervaren kan worden is het bereiken van de vereenzaamde burger via verschillende wegen uitermate belangrijk. Een mix van deelnemers met en zonder een formele zorgvraag geeft bovendien meer kans op een kerngroep die op de langere termijn zelf kan gaan ondersteunen. (als ervaringsdeskundig vrijwilliger of Spelmag'Rzijn medewerker) Zoals al eerder vermeld is een actieve input van deelnemers aan ontwikkeling en uitvoering van de interventie (Cattan et al., 2005; Findlay, 2003, Gardiner et al., 2018), ook wel community development genoemd, tenslotte een belangrijke succesfactor.

Spelmag'Rzijn zal onder de aandacht gebracht worden van alle sleutelfiguren in wijken die symptomen van eenzaamheid kunnen signaleren. Mogelijke vindplaatsen voor deelnemers zijn: huisartsen, praktijkondersteuners, buurtteams Inluzio, opbouwwerkers Bindkracht10, wijkverpleegkundigen, STIP, GGNet wijk, Pro Persona, RIBW, medewerkers van thuiszorg, STEP, vluchtelingenwerk, schuldhulpverleners en pastoraal werkers/imams/dominees en natuurlijk de wijk zelf. (mond tot mond reclame van de bewoners zelf) In een persoonlijk kennismakingsgesprek tussen de begeleidster en/of deelnemersgroep en de mogelijke deelnemer en/of verwijzende organisatie/sleutelfiguur zal bepaald worden of Spelmag'Rzijn passende hulp kan bieden, afgestemd op de aard en ernst van de situatie.

2.5 Integrale aanpak; samenwerking met omgevende partijen

Bij integraal werken maken we een verschil tussen twee dingen:

- 1) vanuit het perspectief van de burger: een samenhangende aanpak die aandacht heeft voor alle leefgebieden en alle vraagstukken waar deze mee worstelt. (middels de levensverhalen)
- 2) vanuit organisatorisch perspectief: verschillende partijen werken met elkaar samen en stemmen processen, werkwijze en expertise ten behoeve van de welzijnsbevordering van de deelnemer op elkaar af.

“Uit onderzoek blijkt dat intensief samenwerken met organisaties die zich met het welzijn van de doelgroep bezighouden, van belang is om de interventie duurzaam te kunnen aanbieden” (Windle et al., 2014).

Spelmag'Rzijn zal als creatieve interventie goed omschreven op de lokale sociale kaart van de welzijnscoaches uit de wijken gezet kunnen worden. Zo zou via Welzijn op Recept deelnemers bij Spelmag'Rzijn kunnen laten 'aankomen' maar wellicht kan Spelmag'Rzijn vice versa ook een verdere opstap naar Welzijn op Recept zijn.

Welzijn op Recept (en inmiddels ook Kunst op Recept zie <https://www.kunstoprecept.nl/>) is ervoor bedoeld om mensen met psychosociale klachten via de 0-de of eerstelijnszorg door te verwijzen naar een welzijnscoach als alternatief voor medicatie of therapie. De welzijnscoach gaat samen met de burger op zoek naar activiteiten die aansluiten bij de wensen en behoeften. Welzijn op Recept onderscheidt zich op twee fronten. Ten eerste gaat het om een groep mensen die zelf niet de stap richting sociaal werk zetten maar worden doorverwezen door de 0-de of eerstelijnszorg. Ten tweede onderscheidt Welzijn op Recept zich door een individueel ondersteuningstraject aan te gaan. Een traject dat gericht is op verhogen van het welbevinden van mensen door de participatie van deze groep te bevorderen: door hen te stimuleren om stappen te zetten, weer zelf in beweging te komen. Het gaat dus uitdrukkelijk niet om officiële hulpverlening maar om ondersteuning van mensen bij hun eigen proces. Welzijn op Recept past hiermee ook goed bij de ontwikkeling van het sociaal werk en het welzijnswerk in heel Nederland, waar duidelijke bewegingen zichtbaar zijn van pure hulpverlening naar meer ondersteuning.

Naast Welzijn op Recept kan Spelmag'rzijn in de toekomst ook als dagbestedingsplek gaan werken voor deelnemers vanuit de WMO of doorverwezen via instellingen.

Omdat de initiatiefneemster van Spelmag'Rzijn reeds lange tijd ook op de Hogeschool Arnhem Nijmegen werkt en tevens vrijwilliger in het sociale domein is, liggen er waardevolle contacten binnen het onderwijs en zorg- en welzijnsdomein. Deelnemers van Spelmag'Rzijn kunnen vanuit hun ervaringskennis met performances, nagesprekken en theatercolleges een waardevolle input leveren aan het onderwijs. Studenten van 'social work' opleidingen, welzijnswerkers in het sociale domein en zorgprofessionals krijgen vanuit een intiem persoonlijk en dramaturgisch perspectief onvergetelijke leermomenten aangeboden.

Bronnenlijst

Baart, A. J. (2020, dec) *Wat heet eenzaamheid, de ontrafeling van een gevarieerde werkelijkheid*, uitgave Stichting Presentie Utrecht

Baart, A.J. & Slob, M (2020, 3 dec) *Eenzaamheid, waar hebben we het over?* te bekijken via <https://vimeo.com/487766387>.

Bindkracht 10. (z.d.) Welzijn op recept. Geraadpleegd 9 maart 2021, van bindkracht10.nl: <https://bindkracht10.nl/projecten/welzijn-op-recept/>

Hermans, F, (2019, 18 april) Nijmegen zoekt eigen weg in strijd tegen eenzaamheid, *De Gelderlander* te vinden via <https://www.ad.nl/nijmegen/nijmegen-zoekt-eigen-weg-in-strijd-tegen-eenzaamheid~ae7ebc32/>

Movisie. (z.d.). *Integraal werken: nog volop in ontwikkeling*. Geraadpleegd maart 2021, van <https://www.movisie.nl/artikel/integraal-werken-nog-volop-ontwikkeling>

Troon, M & Mion, F, (2021, 17 jan) *Praktijkonderzoek gericht op empowerment*, (2^e jaars onderzoeksverslag) Hogeschool Arnhem en Nijmegen

Van der Zwet, R., De Vries, S., & Van de Maat, J. (2020). *Wat werkt bij eenzaamheid dossier*. z.d. Movisie.

Welzijn op Recept. (z.d.). *Meerwaarde voor patiënten*. Geraadpleegd maart 2021, van <https://welzijnoprecept.nl/meerwaarde-voor-patienten/>